

VERGİ CENNETLERİNE GENEL BİR BAKIŞ

A GENERAL LOOK AT TAX HAVENS

Yiğit YILMAZ*

ÖZ

Vergi cennetleri adından da anlaşılacağı üzere vergilemenin, bilgi paylaşımının ve şeffaflığın olmadığı ya da çok düşük düzeyde olduğu ülke veya bölgeleri ifade etmektedir. Vergi cennetlerinin globalleşen dünyada uluslararası rekabet şartlarında işletmelere ve kişilere vergi kaçırmak veya vergiden kaçınmak için çeşitli fırsatlar sunduğu bilinmektedir. Bu ülke ve bölgeler genellikle üretim ve sanayi faaliyetlerinin olmadığı küçük yüzölçümlü ve nüfuslu ülkeler olup düşük vergi oranları ile yatırımcıları ülkeye çekerek ekonomisini idame ettirmeye çalışmaktadır. OECD, dünya ekonomisine ve ülkelerin vergi gelirlerine verdiği devasa boyutlu zararlar nedeniyle vergi cennetleri ile ilgili olarak son dönemlerde yaptığı çalışmaları arttırmış olsa da bu ülke ve bölgelere yapılan yaptırımlar ve hukuki düzenlemelerin yetersiz olduğu açıktır.

ABSTRACT

Tax havens, as is clear from the naming, are countries or regions where there is either no or very low taxation, exchange of information and transparency. Tax havens are known for providing opportunities for tax evasion and avoidance to businesses and real persons in globalising world under the international competition environment. These countries or regions are generally places where there is no production or industrial activity with very little size and low population, and low tax rates which attract investors. Although various precautions taken by the OECD due to negative effects of tax havens on global economy and tax revenues, these precautions and legal regulations are still insufficient.

* Vergi Müfettişi, Hazine ve Maliye Bakanlığı, yigit.yilmaz@vdk.gov.tr, ORC-ID: 0000-0003-1251-8862.
Yılmaz, Y. (Ağustos 2020). Vergi Cennetlerine Genel Bir Bakış, *Vergi Raporu*, 251, (202-221).

Anahtar Kelimeler: Vergi Cennetleri, Off-shore, Kıyı Bankacılığı, Finansal Gizlilik, Vergi Cennetleriyle Mücadele

Jel Sınıflandırma Kodları: A10, H26, K34.

Keywords: Tax havens off-shore, off-shore banking, financial secrecy, fight against tax havens

Jel Classification Codes: A10, H26, K34

GİRİŞ

Vergi cennetleri, vergi ödememe veya daha az vergi ödeme teşviğiyle başka ülkelerde yer alan kişi veya kurumları kendi ülkelerine çekmeye çalışan ülke veya bölgelerdir. Vergi mükellefleri için vergi kaçırma, vergiden kaçınma veya para aklama gibi işlemler için kolaylıklar sağlayan vergi cennetlerinde şeffaflık olmaması ve bilgi paylaşımı yapılmaması gibi nedenlerle kişi veya kurumların bu ülkelerde yer alan para ve fonlarının takibi mümkün olmamaktadır.

Coğrafi şartlardan dolayı ekonomik gelişimde sanayi ve tarımın yeri sınırlı olan vergi cenneti ülkeler, finans ve bankacılık sektörünü ekonominin lokomotifi gibi görerek portföy yada doğrudan yatırımları ülkesine çekebilmek için vergisel kolaylıklar sağlarlar. Bunun yanında finansal gizliliği esas alan ticari yasalarla, ülkesine gelen yatırımcıyı adeta koruma altına alan vergi cennetleri, vergi kaçırmanın hatta kara para aklamanın önünü açmaktadır.¹

Vergi cennetleri ve kıyı bankacılığı ile ilgili olarak çeşitli konuları ele almayı amaçlayan uluslararası girişimler mevcut olsa da tespit edilen sorunlar ile ilgili çözümler yetersiz kalmaktadır. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü(OECD) hem firmaların hem de bireylerin vergilendirilmesinde karşılaşılan sorunları ele alma çabalarında yer alırken bir yandan da kara para aklama

ile mücadeleye öncülük etmektedir. Vergi cenneti olarak değerlendirilen ülkeler her ne kadar OECD'nin çalışmalarında şeffaflık ve bilgi paylaşımı konusunda işbirliği yapmaya isteksiz olsa da son yıllarda yaşanan gelişmeler umut verici olarak değerlendirilebilir.

1- VERGİ CENNETİ KAVRAMI

Vergi cennetleri; çok düşük vergi oranlarına ve vergiyle ilgili diğer bazı kolaylıklara sahip olarak yabancı yatırımcılara hitap edecek şekilde düzenlenen ya da artan uluslararası rekabet şartlarında, işletmelere ve bireylere vergiden kaçınmak için çeşitli fırsatlar sunan özel yerler olarak tanımlanabilir.²

Vergi cennetleri olarak değerlendirilen ülkelerde ve bölgelerde genellikle vergiler ya çok düşük oranlarda hesaplanmakta ya da hiç hesaplanmamaktadır. Küresel şirketlerin kanuni veya iş merkezlerini buralara taşımalarının başlıca sebebi çok düşük oranlarda vergi ödemek yahut hiç ödememektir.

1998'de OECD, vergi cennetlerini tanımlamak için bir dizi faktör belirlemiştir. Dört temel faktör bulunmaktadır:

- Çok düşük alınan veya hiç alınmayan vergi,
- Etkili bilgi alışverişi eksikliği,
- Şeffaflık eksikliği,
- Görünür bir faaliyetin olmaması.³

¹ Murat YILMAZ. "Vergi Cennetleri ve Ülke Uygulamaları". Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Aralık 2018. Cilt: 16. Sayı: 4. s.198

² Serdar ÖZTÜRK ve Özlem ÜLGER. "Vergi Cennetlerinin Küresel Finansal Kriz Üzerine Ekonomik Etkileri: Vergi Kaçırma, Vergiden Kaçınma ve Kara Para Aklamadaki Rolü". Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. Ocak 2016. s. 238

³ OECD. "Countering OffShore Tax Evasion". (<https://www.oecd.org/ctp/exchange-of-tax-information/42469606.pdf>). Eylül 2009. Erişim tarihi: 05 Mart 2020.

Modern vergi cennetleri üç gruba ayrılmaktadır; İngiltere veya İngiliz İmparatorluğu'na dayalı vergi cennetleri, Avrupa cennetleri ve üçüncü olarak Güney Amerika ve Afrika'daki geçiş ekonomilerinde yer alan yeni vergi cennetleridir. Vergi cenneti stratejisi, çoğunlukla nihai kullanımlarıyla pek ilgisi olmayan nedenlerle, farklı bölgelerde parça parça geliştirilmiştir. İstatistikler, vergi cennetlerinin küresel finansal sistemde son derece önemli bir role sahip olduğunu göstermektedir. Vergi cennetleri, dünya çapında vergi kaçakçılığının önemli bir aracı haline gelmiştir ve gelişmekte olan ülke ekonomileri üzerinde çok büyük etkileri olmaktadır. Günümüzde vergi cennetleri ile ilgili olarak en önemli sorun şeffaflık eksikliğidir. Vergi cennetleri için, varlıkların şeffaflığını ve varlıkların sahiplerinin izlenebilirliğini sağlayan uluslararası kabul edilmiş bir takım kurallar konulması elzemdir.⁴

2- KİYİ BANKACILIĞI(OFF-SHORE) NEDİR?

Kıyı bankacılığı denilen olgu 1960'lı yıllardan itibaren, genellikle vergi cennetleri denilen ülkelerde oluşmaya başlamıştır. Bu ülkeler sağladıkları vergi avantajları ve denetimsizlik ile fon yatırımları ve finansal hizmetler bakımından bir cazibe merkezi oluşturmuşlardır.⁵

Off-Shore kelimesinin anlamı kıydan uzak demektir. Off-Shore bankacılık da kıydan uzak, genellikle ufak adalar üzerinden yapılan bankacılık anlamına gelmektedir. Genel olarak da vergi cenneti(verginin olmadığı) olarak da söylenen

off-shore bankacılık, mevduatı olanların ülke dışında oluşan fonların aynı şekilde yine ülkenin dışında uygulanmasını hedefleyen, yönetmelik ve yasaların dışında kalan banka olarak açıklanmaktadır. Off-Shore bankacılık öte yandan da serbest bankacılık olarak da bilinmektedir.⁶

Off Shore bankacılık ya da kıyı bankacılığı; ülke dışında sağlanan fonların, ülke dışında kullanılması amacıyla yapılan işlemleri kapsamaktadır. Bu tür işlemler bankacılıkla ilgili çoğu yasa ve denetimin dışında kalmaktadır. Kıyı bankacılığının yapıldığı başlıca yerler Cayman Adaları, Bahama, Bermuda, Bahreyn, Panama, Guernsey, Jersey ve diğer 40 dolayında yerdir. Bu merkezler aynı zamanda vergi cennetleri olarak da adlandırılmaktadır.⁷

Bunların yatırımcılara sağladığı başlıca avantajlar şöyle sıralanıyor:

- Buralarda tutulan mevduata zorunlu karşılık uygulanmadığı ve sigorta fonuna prim ödenmediği için daha yüksek getiri elde edilmesi söz konusudur.
- Resmi denetim söz konusu değildir. Elde edilen getiri üzerinden vergi alınmamaktadır.
- Kişi ve kurumların varlıklarının karşı karşıya olduğu siyasal riskin derecesini düşürmek (kıyı bankalarının bulunduğu yerler siyasal risklerin düşük olduğu yerler olarak tanımlanıyor.)
- Kişi ve kurumların kazanç veya servetlerine gizlilik sağlamak (iki tür gizlilik söz konusu olabilir: İlk olarak varlığın devletten

⁴ Ronen PALAN. "History of Tax Havens". (<http://www.historyandpolicy.org/policy-papers/papers/history-of-tax-havens>). Ekim 2009. Erişim tarihi: 28 Şubat 2020.

⁵ Ali CİMAT ve Mahir TAŞ. (2004). "Türkiye'de ve Dünyada Kıyı Bankacılığı Uygulamaları ve Vergi Cennetleri Üzerine Bir Değerlendirme". Mevzuat Dergisi. Ağustos. 2004.

⁶ Buse TUTAR. (2020). "Offshore Nedir? Offshore Banka Hesabı Açma". (<https://www.yatirimkredi.com/offshore-banka-hesabi-acma-nedir.html>). Erişim tarihi: 7 Temmuz 2020.

⁷ Mahfi EĞİLMEZ. "Ekonomi Sözlüğü". Kendime Yazılar. (<https://www.mahfiegilmez.com/p/ekonomi-sozlugu.html>). Erişim tarihi: 4 Mart 2020.

saklanması, ikinci olarak da aileden veya akrabalarından saklanması.)

- Davalara karşı kazanç ve serveti koruma arzusu (herhangi bir nedenle kişinin aleyhinde açılacak tazminat davası gibi davalarda kıyı bankalarında tutulan kazanç ve servetler bilinmeyeceği için davaya konu olmaz.)

Bu tür işlemler dolayısıyla ülkelerin de kayıpları söz konusudur:

- Ülkeler vergi kaybıyla karşılaşır.
- Merkez Bankası zorunlu karşılıkları düşük kalır.
- Denetimin etkinliği kaybolur.⁸
- Merkez bankası kanuni karşılık toplamaz, tasarruf mevduatı sigorta fonuna prim alamaz, bunun sonucunda da para politikası araçları etkisizleşerek istenilen sonuçları veremez hale gelir.
- Merkez bankası otoritesini ve güvenini, denetim organları denetim imkânlarını, hazine de tam rekabeti sağlayamadığı için hem etkinliğini hem de denetim yollarını kaybeder.⁹

Kıyı bankası, mevduat sahibinin yerleşik olduğu ülke dışında bir yerde kurulu olan bankadır. Bu tür yerlerde kurulu bankaların diğer bankalara kıyasla yürüttüğü avantajlı işlemlere de kıyı bankacılığı deniyor. Bu tür bankaların kurulduğu yerler genellikle vergi yükünün çok düşük, bürokratik işlemlerin en düşük düzeyde olduğu ve denetimin ya olmadığı ya da oldukça zayıf kaldığı yerlerdir. Bu yerlerde yargısal denetim de düşük profillidir. Kıyı bankalarının çoğu, mevduat he-

sabı açmak, kredi vermek, yabancı para üzerine işlem yapmak, fon yönetimi vermek, kredi kartı ve banka kartı vermek, fon transferlerini yapmak gibi bankaların sağladığı bütün olanakları müşterilerine sağlarlar. Kıyı bankacılığı, vergi avantajları, denetim muafıkları ve bunların sonucunda daha yüksek faiz kazancı sağlamanın yanı sıra bazı hallerde kara para için de bir çeşit sığınma imkânı sağlar. Haksız, kanunsuz yollarla elde edilmiş ya da haklı elde edilse bile vergisi ödenmemiş olan gelirler kıyı bankalarına yollanarak oralarda gözlerden ve denetimden uzak tutulur.¹⁰

Kıyı bankacılığının vergisel açıdan yatırımcılara ve şirketlere çok sayıda avantaj sağladığı görülmekte olsa da ülke ekonomilerine ve vergi gelirlerine verdiği zararın oldukça büyük olduğu söylenebilir.

3.1- Kıyı Bankacılığının Tarihçesi

Vergi cenneti uygulamaları ilk olarak Antik Yunan ve Vatikan'da ortaya çıkmıştır. Antik Yunan'daki tüccarlar, ülke dışından gelen mallara uygulanan %2'lik ithal vergisini ödememek için bu malları Atina'ya yakın adalara götürmüşlerdir. Bununla birlikte Vatikan'ın, papa ve onun personeli için vergi ödemede kolaylık sağladığı yani vergi cenneti olarak hizmet ettiği bilinmektedir.¹¹

Kıyı bankacılığı, finans sektörünün bir parçası olup başlangıcı Viyana, Avusturya'ya kadar izlenebilmektedir. Kıyı bankacılığı, 1815 yılında Viyana Kongresi'nde İsviçre'nin tarafsızlığını ilan etmesi ile birlikte doğmuştur. Bununla beraber bazı hesaplar kıyı bankacılığının Fransa'nın Kanal

⁸ Mahfi EĞİLMEZ. "Kıyı(Off-Shore) Bankacılığı". Kendime Yazılar. (<http://www.mahfiegilmez.com/2016/04/ky-offshore-bankacilg.html>). Erişim tarihi: 4 Mart 2020.

⁹ Katılım Dünyası. "Off-Shore Hesaplar Türkiye'ye Pahaliya Patlıyor". (<https://katilimdunyasi.com/2016/04/20/off-shore-hesaplar-turkiye-pahaliya-patliyor/>). Erişim tarihi: 04 Mart 2020.

¹⁰ Mahfi EĞİLMEZ. "Kıyı(Off-Shore) Bankacılığı". Kendime Yazılar. (<http://www.mahfiegilmez.com/2016/04/ky-offshore-bankacilg.html>). Erişim tarihi: 4 Mart 2020.

²¹ Murat YILMAZ. "Vergi Cennetleri ve Ülke Uygulamaları". Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Aralık 2018. Cilt:16. Sayı:4. s.200.

Adaları'nda ortaya çıktığını göstermektedir. Nerede doğduğuna ilişkin çelişkili araştırmalar olsa da açık olan tek şey, kıyı bankacılığının bireylerin servetleri için bir sığınak bulma ihtiyacından doğduğudur.

Napolyon'dan sonraki dönemlerde, Avrupa'daki varlıklı aileler ve tüccarlar büyüyen varlıklarını korumak için güvenli bir yer bulma gereği hissetmişlerdi. Bu dönem Avrupa'da sürekli ekonomik çalkantıların ve siyasi çekişmelerin yaşandığı bir dönemdi. İktidardakiler, savaşları finanse etmenin ve lüks yaşamlarını sürdürmenin en kolay yolunu, vergileri artırmakta bulmuşlardı. Bu süre zarfında, Avrupa'daki krallıklar ve imparatorluklar güvenlik ve çeşitli hizmetler sunmaksızın yüksek vergiler toplamaya devam etmişlerdi. Toplumsal ekonomik dengesizliklerin artışı ve fahiş vergilendirme nedeniyle oluşan yaygın güvensizlik, zenginleri, azalan servetlerini yurtdışında düşük vergilerin uygulandığı ülkelere kaçırarak korumaya zorlamıştı.²²

II. Dünya Savaşı'ndan sonra savaşta büyük yıkıma uğrayan devletlerin yeniden imarı için, ABD tarafından aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 16 Avrupa ülkesine "Marshall Planı" olarak bilinen "Dış Yardım Kanunu" çerçevesinde parasal yardımlarda bulunuldu. ABD tarafından yapılan söz konusu parasal yardımlar ABD doları olarak yapıldığından dolayı ABD doları cinsinden fonlar ABD dışında dolaşmaya başladı. Devletsiz para haline gelen bu fonlar Euro piyasaların temelini oluşturdu. Ayrıca, 1950'li yıllarda SSCB bankalarının ABD bankalarında bulunan ABD doları mevduatlarını Avrupa bankalarına aktarmaları da Euro piyasaların gelişmesinde önemli bir

faktör oldu. Euro piyasalar EuroDolar ve Euro-Tahvil olmak üzere bütünleşmiş iki piyasadan oluşmaktadır. "Eurodolar" terimi ABD dışındaki dolar mevduatlarını, "Eurotahvil" (Eurobond) terimi ise Euro piyasalarında işlem gören tahvilleri tanımlamak için kullanılmaktadır. Bu piyasaların gelişmesi ve ülkeler arasındaki mali işlemlerde kullanılmaya başlanması, 1960'lı yıllardan itibaren kıyı bankacılığı ve kıyı bankacılığı merkezlerinin ortaya çıkmasını ve gelişmesini sağlamıştır.²³

Vergi cennetlerinin bugünkü halini alması İkinci Dünya Savaşı'ndan hemen önce İsviçre'de gerçekleştirilen faaliyetlere dayanmaktadır. Savaşın başladığı dönemde, Avrupa ve Balkan ülkeleri sermayelerini, savaşın yol açtığı karmaşanın içinden korumak için İsviçre'de faaliyet gösteren yerel banka hesaplarına aktarmışlardır. Savaş sonrası ekonomik ve sosyal enkazı ortadan kaldırmak için vergiler yükseltmek zorunda kalmıştır. Ancak Avrupa ve Balkan ülkelerinin sermayelerini İsviçre'deki bankalara aktarmaları, İsviçre'nin önemli bir yatırım ve finans merkezi haline dönüşmesini sağlamıştır. İsviçre'nin bu dönemde vergi artışı yapmaması ise ülkeye gelir artışı olarak geri dönmüştür. Daha sonraki süreçte bu uygulama literatürdeki yerini vergi cennetleri olarak almıştır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra 1960'ların sonu ve 1970'lerin başında birçok Amerikan bankası vergi cenneti oluşturmuş ve bu tarihten sonra da diğer vergi cenneti ülkeler hızla artmaya devam etmiştir.²⁴

1970'li yıllardan sonra Asya, Ortadoğu ve Pasifik devletleri, ekonomilerinin gelişmesi ve yeni yatırımların yolunu açacağına düşüncesiyle yabancı bankaların kurulmasının önünü açarak, fon

²² Santana NYEKANO. "History Of Offshore Banking. Does It Really Have A Future?". (<http://www.worldoffshorebanks.com/history-of-offshore-banking-does-it-really-have-a-future.php>). Erişim tarihi: 28 Şubat 2020.

²³ Hakan GÜÇLÜ. "Kıyı(Off-Shore) Bankacılığı ve İmar Bank Off-Shore Ltd.". (http://www.hakanguclu.com/calismalar/Off_shore.pdf). Nisan 2004. s. 2-4. Erişim tarihi: 5 Mart 2020.

²⁴ Fethi HEPER, Şennur HOŞYUMRUK. (2002). "Vergi Cennetleri ile İlgili Çalışmalarda Son Durum - 1". Yaklaşım Dergisi. Ağustos 2002. Sayı:116. s. 38.

girişi sağlamaya çalışmışlardır. Ülkelerin coğrafi konumlarını da bakıldığında Amerika ve Avrupa gibi önemli finans merkezlerine kafa tutmaya başlamışlardır. Böylelikle batılı devletlerinde açtığı bankalar sayesinde kıyı bankalarının merkezi olmasını hızlandırmıştır. Bu durumda kıyı bankacılığı önemli bir yere sahip olarak hakkında bilgi edinilmesi gereken bankacılık sistemlerinden biridir.²⁵

Özellikle 1980'li yıllarda sermaye hareketlerinin serbestleşmesi ve küreselleşmesinin hız kazanmasıyla birlikte vergi cenneti olan ülke ya da bölgelerdeki verimlilik artışı en üst seviyeye tırmanmıştır. 1990'lı yıllardan sonra neredeyse her Amerikan ve Avrupa Bankası'nın Karayip-ler'de faaliyet gösteren bir şubesi ya da uzantısı yer almaktaydı. Örneğin dünyanın en büyük tütün üreticilerinden Philip Morris ve R. J. Reynolds, 1990'lı yıllarında ortasında idari merkezlerini, İsviçre'nin vergi sisteminin avantajlarından yararlanabilmek için ABD'den İsviçre'ye taşımıştır.²⁶

Citibank, Chase Manhattan, Swiss Bank and Trust Corporations, Schrodes, Midland, Barclays gibi dünyanın büyük ve saygın kuruluşlarının da vergi cennetlerinde şubeleri bulunmaktadır. BP, dünya çapındaki operasyonlarını yine off-shore merkezlerden yönetmektedir. Bu açıdan bakıldığında, vergi cenneti ülkelerdeki finansal varlıkların yüksek miktarlarda olması kaçınılmazdır.²⁷

Günümüzde kıyı bankacılığı merkezlerinde oluşan fonların oldukça arttığı, ayrıca mevduat toplama ve kredi yoluyla fonların aktarılması dışında döviz ve dövizle bağlı işlemlerin, döviz ve faiz swaplarının, arbitrajların, dış ticaret finans-

manının, kredi sendikasyon düzenlemelerinin, future, factoring, forfaiting gibi ihracat işlemlerinin, leasing ve altın işlemlerinin, yatırım fonlarının oluşturulmasının, menkul kıymet fonlarının idare edilmesinin, varlıklı müşterilerin her türlü ekonomik faaliyetlerinin yönetilmesi gibi finansal faaliyetlerin oldukça arttığı ve bu işlemleri yapan birçok kuruluşun bu merkezde faaliyette bulundukları görülmektedir.²⁸

4- DÜNYADA BAZI ÖNEMLİ KİYİ BANKACILIĞI MERKEZLERİ ve VERGİ CENNETLERİ

2000'li yıllara kadar vergi cennetlerinin çoğalması ve çeşitlenmesi yaptırımsal bir sınıflandırmayı gerekli kılmıştır. Dünya ekonomilerinin vergi cennetlerinden zarar görmeye başlamasıyla OECD(1998), "Zararlı Vergi Rekabeti-Yükselen Küresel Bir Konu(Harmful Tax Competition-An Emerging Global Issue)" adlı raporuyla dört temel faktör üzerine yoğunlaşmıştır. Bunlar düşük oranlı vergi ya da hiç vergi alınmaması, etkin bilgi eksikliği, şeffaflığın olmaması ve vergi mükellefleri için etkin bir faaliyetin olmamasıdır. Bu kapsamdaki vergi cenneti ülkeler OECD ile işbirliği içinde olduklarını kamuoyu önünde onaylamaları sayesinde, yayımlanacak vergi cennetleri listesinde yer almamışlardır. Daha sonraki süreçlerde OECD, vergi cennetlerinin küresel finans sisteminde yarattığı hasarı minimum seviyeye indirebilmek ve bu alanda farkındalık yaratabilmek adına pek çok çalışma gerçekleştirmiştir. Bunlardan en önemlileri "Küresel Vergi İşbirliğine Doğru: Zarar Verici Vergi Uygulamalarını Tanımlama ve

²⁵ Nermin ÜNALAN. "Kıyı(Off-Shore) Bankacılığı Nedir? Görevleri Nelerdir?". (<https://paratic.com /kiyi-bankaciligi-nedir-gorevleri-nelerdir/>). Erişim tarihi: 5 Mart 2020.

²⁶ Bruno GURTNER. "Tax Evasion: Hidden Billions For Development". Swiss Coalition of Development Organizations. 2004. s. 24,

²⁷ Murat YILMAZ. "Vergi Cennetleri ve Ülke Uygulamaları". Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Aralık 2018. Cilt:16. Sayı:4. s.201.

²⁸ Hakan GÜÇLÜ. "Kıyı(Off-Shore) Bankacılığı ve İmar Bank Off-Shore Ltd.". (http://www.hakanguclu .com/calismalar/Off_shore.pdf). Nisan 2004. s. 2-4. Erişim tarihi: 5 Mart 2020.

Elimine Etmede İlerlemeler(Towards Global Tax Co-Operation: Progress in Identifying and Eliminating Harmful Tax Practises-2000) ile “Zararlı Vergi Uygulamaları Üzerine OECD’nin Projesi: 2001 Yılı İlerleme Raporudur(The OECD’s Proje-

ct on Harmful Tax Practises: The 2001 Progress Report-2001)²⁹

OECD’nin yayımladığı 2000 yılı İlerleme Raporu’nda yer alan Vergi Cennetleri Listesi aşağıdaki gibidir.

Tablo 1: OECD Vergi Cennetleri Listesi

Ülke Adı	Tarih
A. Listedden Çıkarılanlar	
1. Tonga	28.08.2001
2. Barbados	31.01.2002
3. Maldiv Cumhuriyeti	07.03.2002
B. 2000 Yılı Raporundan Önce Taahhütte Bulunanlar	
1. Bermuda	15.05.2000
2. Cayman Adaları	18.05.2000
3. Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	24.05.2000
4. Malta	19.05.2000
5. Mauritius	24.05.2000
6. San Marino	04.04.2000
C. 2000 Yılı Raporundan Sonra Taahhütte Bulunanlar	
1. Angilla	05.03.2002
2. Antigua ve Barbuda	20.02.2002
3. Aruba	31.05.2001
4. Bahama	15.03.2002
5. Bahreyn	-
6. Belize	08.03.2002
7. Virgin Adaları	-
8. Cook Adası	22.03.2002
9. Dominika	-
10. Cebelitarık	27.02.2002
11. Granada	27.02.2002
12. Guernsey	21.02.2002
13. Man Adası	13.12.2002
14. Jersey	22.02.2002
15. Montserra	27.02.2002
16. Hollanda Antilleri	27.02.2002
17. Niue	11.04.2002

²⁹ Murat YILMAZ, “Vergi Cennetleri ve Ülke Uygulamaları”, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Aralık 2018, Cilt:16, Sayı:4, s.202.

18. Panama	15.04.2002
19. Samua	09.04.2002
20. Seyşeller	13.02.2002
21. St. Lucia	28.02.2002
22. Nevis	05.03.2002
23. St. Vincent ve Grenadines	28.03.2002
24. Turks and Caicos Adaları	08.03.2002
25. Virgin Adaları	04.03.2002
26. Vanuatu	20.05.2002
27. Nauru	12.12.2003
D. İşbirliğine Gitmeyenler	
1. Andorra	
2. Liberya	
3. Lichtenstein	
4. Marshall Adaları	
5. Monako	

Kaynak: ÖZ, Semih. “Uluslararası Vergi Rekabeti ve Vergi Cennetleri” Maliye ve Hukuk Yayınları, Mart 2005, s. 98-99.

Birleşmiş Milletler verilerinde vergi cenneti ülkelerin sayısı 74 olarak açıklanmaktadır. G7 ülkelerinin kurmuş olduğu Finansal İstikrar Forumu’nun Haziran 2000’de hazırladığı listede ise 42 ülke yer almıştır. Bu liste, OECD listesinde yer almayan; İsviçre, Lüksemburg, İrlanda, Singapur,

Kıbrıs, Lübnan gibi ülkeleri de kapsamaktadır.³⁰

Sonraki yıllarda OECD’nin yaptığı çalışmalar sonucu aşağıdaki 38 bölge, OECD’ye şeffaflık ve vergi amaçlı etkili bilgi alışverişi uygulama konusunda taahhütte bulunmuştur.³¹

³⁰ Saygın EYÜPGİLLER. “Vergi cennetleri ve Tercihli Vergi Sistemleri: Uygun Olmayan Vergi Rekabetinin 1998 OECD Vergi Komitesi Raporu Işığında Değerlendirilmesi”. Vergi Dünyası. Sayı 222. Şubat 2000. s.186-189.

³¹ OECD, “Jurisdictions Committed to Improving Transparency and Establishing Effective Exchange of Information in Tax Matters”. (<https://www.oecd.org/countries/monaco/jurisdictions-committed-to-improving-transparency-and-establishing-effective-exchange-of-information-in-tax-matters.htm>). Erişim tarihi: 03 Temmuz 2020.

Andorra	Anguilla	Antigua ve Barbuda	Aruba
Bahamalar	Bahreyn	Bermuda	Belize
İngiliz Virjin Adaları	Cayman Adaları	Cook Island	Kıbrıs
Dominika	Gibraltar	Grenada	Guernsey
Man Adaları	Jersey	Liberya	Liechtenstein
Malta	Marshall Adaları	Mauritius	Monako
Montserrat	Nauru	Netherlands Antilleri	Niue
Panama	Samoa	San Marino	Seychelles
St. Lucia	St. Kitts & Nevis	St. Vincent and the Grenadines	Turks & Caicos Adaları
Birleşik Devletler Virjin Adaları	Vanuatu		

Kaynak: OECD, (<https://www.oecd.org/countries/monaco/jurisdictions-committed-to-improving-transparency-and-establishing-effective-exchange-of-information-in-tax-matters.htm>). Erişim tarihi: 03 Temmuz 2020.

OECD, 2000 İlerleme Raporu'nda vergi cenneti olarak tanımlanan diğer üç yargı alanının (Barbados, Maldivler ve Tonga) Operasyonel Olmayan Vergi Cennetleri Listesine dâhil edilmemesi gerektiğini belirlemiştir. Barbados, anlaşma ortaklarının etkili bir şekilde faaliyet gösterdiği tespit edilen diğer ülkelerle uzun zamandır devam eden bilgi alışverişi düzenlemelerine sahip olduğu için listeye dâhil edilmeyecektir. OECD ayrıca, Barbados'un hâlihazırda böyle bir düzenlemesi olmayan OECD üyesi ülkeler ile de vergi bilgi alışverişi düzenlemeleri yapmaya istekli olduğunu belirtmiştir. OECD, Tonga ve Maldivlerin mevcut yasa ve uygulamalarının dikkatle gözden geçirilmesinden sonra, bu yargı bölgelerinin vergi cenneti kriterlerini karşılamadığını belirlemiştir.³²

OECD vergi cennetleri üzerinde yaptığı çalışmalar sonucu Nisan 2009'da yapılan G20 Londra Zirvesi'nden bu yana, vergi şeffaflığı ve etkin

bilgi alışverişi ile ilgili OECD standartlarını karşılamak için 300 vergi anlaşması imzalanmıştır. Tüm OECD ve G20 ülkeleri bu standartlara bağlıdır. Hong Kong ve Singapur gibi büyük finans merkezlerindeki yeni mevzuat standartları da bu çalışmalar sonucu olumlu sonuçlar vermeye başlamıştır.³³

2009 yılında OECD, ülkelerin kendisiyle işbirliği yapıp yapmaması ve uluslararası vergi standartlarıyla ilgili düzenlemeleri kabul edip yürürlüğe koyup koymamasına göre farklı listeler oluşturmuştur. OECD'de şu anda üç farklı sınıflandırma söz konusudur.³⁴

- **Beyaz Liste:** Uluslararası düzeyde kabul edilmiş vergi standardına uymayı kabul eden ve uyan ülkelerdir.
- **Gri Liste:** Uluslararası düzeyde kabul edilmiş vergi standardına uymayı kabul eden ancak henüz büyük ölçüde uygulamayan

³² OECD, "Jurisdictions Committed to Improving Transparency and Establishing Effective Exchange of Information in Tax Matters". (<https://www.oecd.org/countries/monaco/jurisdictions-committed-to-improving-transparency-and-establishing-effective-exchange-of-information-in-tax-matters.htm>). Erişim tarihi: 03 Temmuz 2020.

³³ OECD, "A Progress Report on OECD Work on Tax Havens". (<https://www.oecd.org/ctp/exchange-of-tax-information/aprogressreportonoecdworkontaxhavens.htm>). Erişim tarihi: 19 Nisan 2020.

³⁴ Jane G. GRAVELLE, "Tax Havens: International Tax Avoidance and Evasion", CRS Report for Congress, Congressional Research Service. 2015.

ülkelerdir. Gri Liste’de ülkeler, vergi cennetleri ve diğer finans merkezleri olarak iki guruba bölünmektedir.

- **Kara Liste:** Uluslararası düzeyde kabul edilmiş vergi standartlarını uygulayacağını

taahhüt etmeyen yani işbirliği yapmayan ülkelerdir. Fakat bu ülkeler baskılar sonucu OECD’nin belirttiği ilkeler çizgisinde birleştiği için Kara Listeden çıkarılmıştır.³⁵

Tablo 2: Beyaz, Gri ve Kara Listede Yer Alan Ülkeler

Beyaz Listede Yer Alan Ülkeler		
Arjantin	Danimarka	İzlanda
Avustralya	Finlandiya	İrlanda
Barbados	Fransa	Man Adası
Kanada	Almanya	İtalya
Çin	Yunanistan	Japonya
Kıbrıs	Guernsey	Jersey
Çek Cumhuriyeti	Macaristan	Kore
Virgin Adaları	Birleşik Krallık	Slovak Cumhuriyeti
Mauritius	Polonya	Güney Afrika
Meksika	Portekiz	İspanya
Hollanda	Rusya	ABD
Yeni Zelanda	Seyşeller	Türkiye
Birleşik Arap Emirlikleri	Norveç	İsveç
Malta		
Gri Listede Yer Alan Ülkeler		
Andorra	Grenada	St. Kitts ve Nevis
Anguilla	Hollanda Antilleri	St. Lucia
Antigua ve Barbuda	Liberya	St. Vincent ve Grenadines
Aruba	Lichtenstein	Monako
Bahamalar	Belize	Niue
Bahreyn	Turks ve Caicos Adaları	Dominik
Marshall Adaları	Montserrat	San Marino
Bermuda	Nauru	Cebelitarık
Virgin Adaları	Vanuatu	Samoa
Cayman Adaları	Panama	Cook Adaları
Diğer Finansal Merkezler		
Avusturya	Guatemala	İsviçre
Belçika	Lüksemburg	Şili
Brunei	Singapur	
Kara Listede Yer Alan Ülkeler		
Kosta Rika	Malezya	Filipinler
Uruguay		

Kaynak: OECD (2009). A Progress Report on the Jurisdictions Surveyed by the OECD Global Forum in Implementing the Internationally Agreed Tax Standard. ([https://www.investbarbados.org/docs/OECD%20List %20 No.1.pdf](https://www.investbarbados.org/docs/OECD%20List%20No.1.pdf)). Erişim tarihi: 22 Nisan 2020.

³⁵ Tony’s MUSINGS. “Whitelist, Greylist, Blacklist and Nolist”. Nisan 2009.

18 Şubat 2020'de Avrupa Birliği Ekonomik ve Mali İşler Konseyi(ECOFIN) vergisel amaçlar için Avrupa Birliği ile işbirliği dışında olan yargı bölgelerinin gözden geçirilmiş olduğu bir kara listeyi kabul etti. Avrupa Birliği ülkeleri Maliye Bakanları sonrasında listeye Cayman Adaları, Palau, Panama ve Seyşeller olmak üzere dört yeni yargı bölgesini eklemeyi kabul etti. Bu son revizyonun ardından Avrupa Birliği kara listesi on iki yetki bölgesinden oluşmaktadır; Amerikan Samoası, Cayman Adaları, Fiji, Guam, Umman, Palau, Panama, Samoa, Seyşeller, Trinidad ve Tobago, ABD Virjin Adaları ve Vanuatu.³⁶

İlk Avrupa Birliği kara listesi Aralık/2017'de yayımlandığından beri on iki kez revize edilmiştir. Listeyi yalnızca yılda iki kez gözden geçirme kararı kesinlik açısından olumlu bir gelişme olsa da listelenen yargı bölgelerinde kaydedilen ilerlemenin bir miktar gecikmeyle yansıtılacağı öngörülmektedir. Toplamda on dokuz yetki alanı, Aralık/2019'da listenin en son yayınlanmasından sonra gri işbirlikçi olmayan yetki alanları listesinden çıkarıldı. Kara listeye üç yargı bölgesi(-Cayman Adaları, Palau ve Seyşel Adaları) eklenirken, 2019'da on altı yetki alanının taahhütlerini yerine getirdiği tespit edildi. Gri listeden çıkarılan yargı alanları şunlardır; Antigua ve Barbuda, Ermenistan, Bahamalar, Barbados, Belize, Bermuda, İngiliz Virgin Adaları, Cape Verde, Cook Adaları, Curacao, Marshall Adaları, Karadağ, Nauru, Niue, Saint Kitts ve Nevis ve Vietnam.³⁷

Vergi cennetleri olarak değerlendirilen ülkelerin ve bölgelerin, dünyada vergi kayıp ve kaçığının önlenmesi için yapılan düzenlemeler ve kısıtlamalar sonrasında yaptırımlara tabi olmamak için uyum sağlamak zorunda kaldığı görülmektedir. Avrupa'da en bilinen vergi cenneti olarak

değerlendirilen İsviçre dahi bir kısım bilgi paylaşımı ve şeffaflık konularında OECD ile çalışmalar yapmaktadır.

Bunlara ek olarak vergi kaçırıcılar için nispeten daha güvenilir limanlar sağlayan dünya çapındaki ülke ve bölgeleri belirlemek amacıyla Tax Justice Network(Vergi Adalet Ağı) tarafından hazırlanan Finansal Gizlilik Endeksi'nin 2015'te yayınladığı rapora göre 21 ila 32 trilyon dolar arasındaki varlıklar vergi cennetlerinde tutuluyor. Amerika Birleşik Devletleri'nin 2017 yılındaki gayrisafi milli hasılasının 19,39 trilyon dolar olduğu düşünüldüğünde vergi kayıp ve kaçığının boyutu ortaya çıkmaktadır. En bilinen vergi cenneti ülkelerden olan Cayman Adaları 60 bin kişilik nüfusu ile dünya nüfusunun yüz binde birinden daha az bir orana sahip iken dünyadaki toplam servetin yüzde 6'sı bu ülkeden bulunmaktadır.

4.1- Uglan House

Uglan House, George Town, Cayman Adaları'nda bulunan bir binadır. 121 South Church Street'te bulunan bina, hukuk firması Maples and Calder tarafından tutulmuştur ve birçok büyük yatırım fonu, uluslararası ortak girişimler ve sermaye piyasası ihraççıları dâhil olmak üzere 40.000 civarında işletmenin kayıtlı ofis adresidir.

İlk başkanlık kampanyası sırasında ABD Başkanı Barack Obama, Uglan House için; "ya bu dünyanın en büyük binası ya da en büyük vergi dolandırıcılığı" ifadesini kullandı ve binada kayıtlı ofisi bulunan şirket sayısı hakkında sorular sormaya başladı. 2008 yılında, ABD Kongresi'nin bağımsız bir organı olan ABD Hükümet Sorumluluk Ofisi(GAO)*, Cayman Adaları ve Uglan House'da kayıtlı kuruluşların yapısını araştırdı. Soruşturma belgelerin gözden geçirilmesini ve İç Gelir Servi-

³⁶ KPMG, "EU Blacklist Update". (<https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2020/02/etf-424-eu-blacklist-update.html>). Erişim tarihi: 3 Temmuz 2020.

³⁷ KPMG, "EU Blacklist Update". (<https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2020/02/etf-424-eu-blacklist-update.html>). Erişim tarihi: 3 Temmuz 2020.

si(IRS), Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu, Hazine Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Denizaşırı Özel Yatırım Kurumu ve ABD İhracat-İthalat Bankası yetkilileriyle yapılan görüşmeleri içeriyordu. ABD Hükümet Sorumluluk Ofisi, Uglan House'da kayıtlı bir adresi olan kuruluşların %5'inin tamamen ABD kişi ve kurumlarına ait olduğunu tespit etti. Ofis ayrıca, Cayman Adaları'nın uluslararası finans ve ticaret için popüler bir bölge haline gelmesinde "istikrarlı ve uluslararası olarak uyumlu bir yasal ve düzenleyici sisteme sahip olma" şöhretinin nedenlerini de doğrulamıştı.

Buna ek olarak ABD Hükümet Sorumluluk Ofisi'nin raporu, ABD hükümetinin ticari tanım ajanlarının Cayman Adaları'nı ve Uglan House'da kayıtlı kuruluşları nasıl kullandığını da açıkladı. İhracat-İthalat Bankası, Ofis'e, Cayman Adaları'nı ABD'de üretilen uçakların satışını desteklemek için kullandığını söylemiştir. Ayrıca başka bir ABD devlet kurumu olan Denizaşırı Özel Yatırım Şirketi'nden(OPIC) yetkililer, Ofis'e "yatırım yaptığı özel sermaye fonlarının üçte bir ila yarısının Cayman Adaları'nda düzenlendiğini" söyledi. OPIC yetkilileri ayrıca, "özel sermaye fonlarındaki yabancı yatırımcıların, dâhil oldukla-

rı Cayman Adaları'nın farklı yargı bölgelerindeki yatırımcılara karşı yasal tarafsızlık konusundaki itibarına değer verdiğini" söylemiştir.

Cayman Adaları yönetişimi ve düzenlemeyi teşvik etmek için çalışmış ve yıllar içinde FATCA** gibi vergi bilgi anlaşmaları ve menkul kıymetler düzenleyicileri ile küresel işler için şeffaf bir yasal rejimi teşvik etmeyi amaçlayan işbirliği anlaşmaları yapmak için büyük ekonomilerdeki hükümetler ile çalışmalar yapmıştır.³⁸

4.2- Corporation Trust Center (CT Corporation)

Corporation Trust Center, 1209 North Orange Street, Wilmington, Delaware, ABD'nin Brandwine semtinde bulunan, Hollanda çok uluslu hizmetler firması Wolters Kluwer'in bir yan kuruluşu olan CT Corporation tarafından işletilen tek katlı bir binedir. Bu yer, CT Corporation'ın Delaware eyaletinde "yasal(kayıtlı) temsilci servisi(registered agent service)*** sağladığı konumdur. Adreste bulunan bina, 2012 yılında 285.000'den fazla ayrı işletmenin kayıtlı temsilci adresi olmuştur.³⁹

Birçok şirket, General Corporation Law(Genel Şirketler Yasası) için Delaware'e dahil edil-

³⁸ Wikipedia. "Uglan House". (https://en.wikipedia.org/wiki/Uglan_House). Erişim tarihi: 23 Nisan 2020.

*ABD Hükümet Sorumluluk Ofisi(GAO); ABD Kongresi için denetim, değerlendirme ve soruşturma hizmetleri sunan bir yasama organı devlet kurumudur. Amerika Birleşik Devletleri federal hükümetinin en yüksek denetim kurumudur. Temel misyon değerlerini; hesap verebilirlik, bütünlük ve güvenilirlik olarak tanımlamaktadır.

**FATCA(Yabancı Hesaplar Vergi Uyum Yasası) (Foreign Accounts Tax Compliance Act ("FATCA")); 18 Mart 2010 tarihinde ABD Hazine Bakanlığı ve ABD Milli Gelirler Dairesi (Internal Revenue Service (IRS)) tarafından yayımlanmış olup, ülkemizde 29.07.2015 tarihinde "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti Arasında Genişletilmiş Bilgi Değişimi Yoluyla Uluslararası Vergi Uyumunun Artırılması Anlaşması ve eki Mutabakat Zaptı " adıyla bilinen anlaşma 16.03.2016 tarihinde TBMM'de onaylanması ile yürürlüğe girmiştir. FATCA ile birlikte Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ile bilgi değişimi anlaşması imzalayan taraf ülkeler, ABD'de vergi mükellefi olan ya da olabilecek ve anlaşma kapsamında belirtilen kısıtlara uyan "Bireysel" ve "Tüzel" kişileri tespit etmek ve bu kişilerin belirtilen varlıklarını ABD'ye raporlamakla yükümlü kılınmıştır. Benzer şekilde anlaşma kapsamında ABD'nin de anlaşmanın tarafı olan diğer ülkeye aynı kapsamda raporlama yapması hükmüne bağlanmıştır.

³⁹ Leslie WAYNEJUNE. "How Delaware Thrives as a Corporate Tax Haven". (<https://www.nytimes.com/2012/07/01/business/how-delaware-thrives-as-a-corporate-tax-haven.html>). The New York Times, Haziran 2012. Erişim tarihi: 23 Nisan 2020.

***Registered Agent Service(Yasal temsilci veya kayıtlı acente; bir kurumsal işletme yasal bir aksiyonun(dava veya celp gibi) taraflarından biri olduğunda süreç hizmetlerini(yasal belgeler vb.) edinen bir şirket veya şahıstır.

miştir ve Delaware'deki yasa açığı nedeniyle son on yılda 9 milyar dolarlık potansiyel verginin alınmadığı tahmin edilmektedir.⁴⁰ Delaware'de kurulan şirketlerin, işlemin yapılabileceği eyalette bir adrese sahip olmaları gerekir. Bu nedenle, eyalette fiziki ofisi bulunmayan Delaware kuruluşlarının Delaware adresine kayıtlı bir aracısı olması gerekir. CT Corporation tarafından bu adreste temsil edilen önemli şirketler arasında 2000'den fazla yan kuruluşu ve özel amaçlı şirketler bulunan Google, American Airlines, Apple Inc., General Motors, Coca-Cola, Kentucky Fried Chicken, Verizon Internet Services ve Deutsche Bank bulunmaktadır.⁴¹

4.3- Bazı Vergi Cennetlerinden Örnekler

Cayman Adaları: Dünyanın önde gelen vergi

Tablo 3: Cayman Adası Temel Ekonomik Göstergeler

Göstergeler	Yıl/Dönem	Gerçekleşen
GSYH (milyar \$)	2014	3.479
Reel Büyüme (%)	2017/9	2.5
Nüfus (milyon)	2017/12	0.06
İşsizlik Oranı (%)	2017/12	4.9
Cari Açık/GSYH (%)	2016/12	-23.6
Enflasyon (%)	2018/4	2.1
Kurumlar Vergisi (%)	2018	0
Gelir Vergisi (%)	2018	0

Kaynak: Trading Economics (2018)

Cayman Adaları'nda faaliyet gösteren bir şirket, işletmecilik ve ticaret lisansı almak zorundadır. 1973 yılında düzenlenen uygulamaya göre bazı işlemlerden damga vergisi alınmaktadır. Cayman Adaları'nda hiçbir sosyal güvenlik sistemi

cenneti merkezlerinden biri olan Cayman Adaları, Karayipler'de Küba'nın güneyinde Jamaika'nın kuzeybatısında yer alan 3 adadan (Büyük Cayman, Cayman Brac, Küçük Cayman) oluşan, 264.000 km² yüzölçümüne sahip Birleşik Krallık'a bağlı bir topluluktur. Ekonomisi yoğun olarak finans sektörü ile turizme dayanmaktadır. Ada'da yerli ve yabancıların ulusal ya da uluslararası alanda elde ettikleri kazançlara gelir vergisi uygulanmamaktadır. Fakat hükümet geliri olarak gümrük vergisi (%22-25) önemli bir yer tutmaktadır. Coğrafi konumu üretime fazla imkân vermediği için pek çok tüketim ürünü dışarıdan alınmakta bu da ülkenin cari açığını artırmaktadır. Ada'nın temel ekonomik göstergeleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

bulunmamaktadır. Aynı zamanda hiçbir ülke ile çifte vergilemeyi önleme anlaşması da yoktur.⁴²

Jersey: Jersey, Batı Avrupa'da, Fransa'nın kuzeyinde yer alan Manş Adaları'ndan biri olup, 119.500 km² yüzölçümüne sahip, Birleşik Krallık

⁴⁰ Rupert NEATE. "Trump and Clinton share Delaware tax 'loophole' address with 285,000 firms". The Guardian. Erişim tarihi: 24 Nisan 2020.

⁴¹ Wikipedia. "Corporation Trust Center(CT Corporation)". ([https://en.wikipedia.org/wiki/Corporation_Trust_Center_\(CT_Corporation\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Corporation_Trust_Center_(CT_Corporation))). Erişim tarihi: 24 Nisan 2020.

⁴² Murat YILMAZ. "Vergi Cennetleri ve Ülke Uygulamaları". Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Aralık 2018. Cilt:16. Sayı:4. s.214.

lık'a bağlı bir topluluktur. Ekonomisi yoğun olarak finansal hizmet, tarım ve turizme dayanmaktadır. İşgücünün dörtte biri finans sektöründe istihdam edilmektedir. Jersey, Londra tarafından yayınlanan rekabetçi derecelere göre uluslara-

rası en yüksek off-shore finans merkezi olmaya devam etmektedir. Jersey'e yaklaşık 100.000 şirket kayıtlı olup, yabancı şirketlerin çoğu adadan yönetilmektedir. Ada'nın temel ekonomik göstergeleri aşağıdaki tablodaki gibidir.

Tablo 4: Jersey Temel Ekonomik Göstergeleri

Göstergeler	Yıl/Dönem	Gerçekleşen
GSYH (milyar £)	2016	4.11
Reel Büyüme (%)	2016	1
Nüfus (bin)	2014	100.080
İşsizlik Oranı (%)	2015	4
Cari Açık (milyon £)	2016	-15
Enflasyon (%)	2018	3.2

Kaynak: Jersey Hükümeti (2018). (<https://www.lowtax.net/information/jersey/jersey-economy-and-currency.html>).

Çoğu off-shore merkezinden farklı olarak Jersey'de, çok uluslu şirketlere herhangi bir vergi muafiyeti uygulanmamakta, vergi oranları düşük seviyede tutulmaktadır (yıllık en az 1.200 pound). 3 milyon pound üzerinde kar eden şirketlere %2, daha fazla meblağlar için %5'e kadar artan oranda vergi uygulanmaktadır. Jersey'de hem kişiler hem de şirketlere uygulanan gelir vergisi, standart oranı %20 olarak 1928'de yürürlüğe girmiştir. Bu verginin dışında şirketler ya da bireyler başka vergiye tabii tutulmamaktadır. Jersey dışında oturan bireyler yalnızca elde ettikleri kazançları üzerinden vergi vermektedirler. 1989 yılından itibaren yılda 500 sterlin harç ödenmesi şartıyla şirketler için muafiyet uygulama-

masına geçilmiştir. Amortismanlar hariç, yapılan muafiyetler muhasebe standartlarına uygun olarak gerçekleştirilmektedir. Ada'da KDV, emlak, veraset, intikal vergisi gibi sermaye ya da miras vergi uygulaması bulunmamaktadır.⁴³

Bermuda: Amerika Birleşik Devletleri'nin doğusu ve Karayipler'in kuzey açıklarındaki takımadalardan oluşan Bermuda (Somers Adaları), 53.300 km² yüzölçümüne sahip İngiltere'nin denizaşırı topraklarından birisidir. Coğrafi koşullarından dolayı turizm, bankacılık, sigortacılık ve finans hizmetleri öncül sektörler olarak gelişmiştir. Ülkedeki bütün finansal hizmetler, IOSCO üye olan 1969 yılında kurulan Bermuda Para Otoritesi (BMA) uygulamasına tabidir. Ülke-

⁴⁰ Rupert NEATE. "Trump and Clinton share Delaware tax 'loophole' address with 285,000 firms". The Guardian. Erişim tarihi: 24 Nisan 2020.

⁴¹ Wikipedia. "Corporation Trust Center(CT Corporation)". ([https://en.wikipedia.org/wiki/Corporation_Trust_Center_\(CT_Corporation\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Corporation_Trust_Center_(CT_Corporation))). Erişim tarihi: 24 Nisan 2020.

⁴² Murat YILMAZ. "Vergi Cennetleri ve Ülke Uygulamaları". Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Aralık 2018. Cilt:16. Sayı:4. s.214.

⁴³ Internaxx Offshore. "Jersey: Country and Foreign Investment". (<https://www.lowtax.net/information/jersey/jersey-investments-by-foreigners.html>). Erişim tarihi: 24 Nisan 2020.

ye ithal edilen ürünlere % 22 oranında gümrük vergisi uygulanmaktadır. Off-shore hizmeti veren şirketlerden ise yıllık lisans ücreti tahsil edilmek-

tedir. Ülke ekonomisinin ekonomik göstergeleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.⁴⁴

Tablo 5: Bermuda Temel Ekonomik Göstergeleri

Göstergeler	Yıl/Dönem	Gerçekleşen
GSYH (milyar \$)	2016	6.127
Reel Büyüme (%)	2016	-0.1
Nüfus (milyon)	2017/12	0.07
İşsizlik Oranı (%)	2017	7
Cari Açık/GSYH (%)	2017	-2.4
Enflasyon (%)	2017/12	2.1
Kurumlar Vergisi (%)	2018	0
Gelir Vergisi (%)	2018	0

Kaynak: Trading Economics, The World Factbook (2018)

Ülkede, birey ya da şirketlerden alınan gelir, kâr veya sermaye üzerinden dolaysız vergi gibi vergisel uygulamalar yoktur. Aynı zamanda v-raset ve intikal vergisi de bulunmamaktadır. Şirketler yalnızca yıllık toplam kazançları üzerinden % 4 oranında ödeme yapmaktadır.⁴⁵

5- VERGİ CENNETLERİNE YÖNELİK DÜZENLEMELER

5.1- OECD'nin Vergi Cennetlerine Yönelik Çalışmaları

Vergi cenneti tanımlaması ilk olarak 1998 yılında hazırlanan OECD raporunda kullanılmıştır. OECD bu raporu takiben 2000 yılında vergi cennetleri listesini ilan etmiştir. OECD'nin ciddi adımları ilk olarak 2013 yılında BEPS(Base Erosion and Profit Shifting) eylem planının açıklaması ile başlamıştır. 2015 yılında Antalya'da düzenlenen G20 toplantısında katılımcı ülkeler BEPS eylem planını politikalarını destekleme kararı almışlardır. OECD 15 adet eylemi içeren BEPS'i özetle;

"Vergi matrahı aşındırması yoluyla kâr aktarımı, geniş anlamda, BEPS; ekonomik faaliyet çok az olan veya hiç olmayan düşük vergili ya da vergisiz yerlere kârların yapay olarak kaydırılması amacıyla, vergi düzenlemelerindeki boşluklar ve uyumsuzluklardan faydalanan vergi kaçırma stratejileri" olarak tanımlamaktadır. OECD 2016 yılında, talebe bağlı olarak ülkelerin vergi cenneti ülkelerindeki fonları hakkında bilgi alabilmeleri için bilgi değişimleri ile ilgili 129 ülkenin taahhüdüyle anlaşmaya varmıştır. Ancak bu anlaşmadan çok verimli sonuçlar elde edilmemiştir. Yine 2016 ve 2019 yılları arasında çeşitli reform planları ve çalışmaları yapmıştır. OECD 2019 yılında uluslararası vergi kurallarına ilişkin reformları, Tax Justice Network(Vergi Adalet Ağı)'ün analizine göre, vergi cennetlerine aktarılan kârın yalnızca %5'ini geri alacağını ve küresel eşitsizliğin kötüleşmesine yol açabileceğini belirtmiştir. Yine Tax Justice Network tarafından yapılan bir araştırmada, çok uluslu şirketlerin vergiden

⁴⁴ Murat YILMAZ, "Vergi Cennetleri ve Ülke Uygulamaları". Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Aralık 2018. Cilt:16. Sayı:4. s.215.

⁴⁵ Saygın EYÜPGİLLER, "Vergi Cennetleri ve Tercihli Vergi Sistemleri: Uygun Olmayan Vergi Rekabetinin 1998 OECD Vergi Komitesi Raporu Işığında Değerlendirilmesi". Vergi Dünyası. Şubat 2000. sayı: 222. s.186.

kaçınmak için kapsamını sınırlandırmak üzere tasarlanan OECD reform planının daha yoksul ülkelere ödenen vergiyi azaltabileceği ortaya konulmuştur. Araştırmacılar ayrıca, kurumlar vergisi cennetlerinden elde edilen ek verginin en zengin ülkelere fayda sağlayacağını, yoksul ülkelerin çoğunlukla vergi istismarları yüzünden en çok mâli kayba uğrayacağını, bununla birlikte vergi cenneti ülkelerden geri gönderilen vergilerin %80'inin yüksek gelirli ülkelere yeniden dağıtılacağı konusunda uyarılmışlardır.⁴⁶

Reformlardan biri de, Amazon, Google ve Facebook gibi çevrimiçi teknoloji devlerinin nasıl vergilendirileceğini ele almak için özel olarak tasarlanmış teklifler de dâhil olmak üzere, 2015'ten bu yana, 129 ülke OECD'nin "*ekonominin dijitalleşmesinedn kaynaklanan vergi zorluklarını çözme yol haritası*"nı imzaladığı anlaşmadır. Bu anlaşma neticesinde ekonominin dijitalleşmesi ve elektronik ticaretin yaygınlaşması ile vergi cennetine aktarılan diğer ülke karlarının dağıtımında ne gibi hesaplamaların ve stratejilerin izlenmesi konusunda çeşitli örgütlerin katılımıyla planlar hazırlanmaya başlamıştır. Elektronik ticaretten OECD'ye göre yıllık vergi kaybını 240 milyar dolar olarak tahmin etmektedir. Ancak Tax Justice Network'e göre bu rakam 500 milyar dolardan fazladır.⁴⁷

Konuyla ilgili yapılan araştırmalarda, OECD ve IMF planlarının satış sürecinin sonunda daha zengin ülkelere, sürecin başlangıcındaki düşük gelirli ülkelere göre dağıtılacak olan vergiden daha fazla vergi hakkı vereceği ortaya çıkmıştır. Mesela, çok uluslu bir ayakkabı markasının elde

etmiş olduğu ve vergi cennetine kaydırılan verginin dağıtımında, üretimin yapıldığı ülkeye değil, ayakkabılarını sattığı ülkelere dağıtılmasının söz konusu olduğu anlaşılmıştır.

Tax Justice Network'ün baş yöneticisi olan Alex Cobham; OECD'nin dünyayı yeni bir adil uluslararası vergi hakları çağına sokması için altın bir fırsat bulamayacağından endişe duyduğunu ifade etmiştir. Yine ilgili kurum OECD'den daha fazla şeffaf olmasını OECD'nin ülkeler bazında tam verilerini yayımlamasını istemiş böylece ülkelerin kendi ekonomileri ve vatandaşları üzerindeki muhtemel etkileri hakkında bilinçli kararlar verebileceklerini ifade etmiştir.⁴⁸

OECD'nin atacağı adımlar ve güçlü ekonomilere sahip ülke hükümetlerinin uygulayacağı yaptırımlar ile vergi cennetlerine yönelik düzenlemelerin zamanla artması, gerekmektedir.

5.2- Türkiye'de Vergi Cennetlerine İlişkin Hukuki Düzenlemeler

Türkiye'de vergi mevzuatında vergi cennetlerine ilişkin düzenleme Kurumlar Vergisi Kanunu'nun "dar mükellefiyette vergi kesintisi"ni düzenleyen 30. maddesinin yedinci fıkrasında hüküm altına alınmıştır. Söz konusu fıkra hükmüne göre, zararlı vergi rekabeti uygulayan ülkelere yerleşik kurumlara yapılan her türlü ödeme üzerinden %30 oranında vergi kesintisi yapılması öngörülmektedir.

Bu vergi güvenlik müessesinin amacı, vergi cenneti olan ülkelere aktarılan tutarların vergilendirilmesini sağlamaktır. Öte yandan, Cumhurbaşkanına verilen yetkinin henüz kullanılmamış

⁴⁶ Murat ALAN. "*Bir Vergi Planlama Sanatı(!) Vergi Cenneti*". (<http://www.alomaliye.com/2019/10/18/ vergi-cenneti/>). Erişim tarihi: 24 Nisan 2020.

⁴⁷ Alex COBHAM. "*Estimating Tax Avoidance: New Findings, New Questions*". Tax Justice Network, (<https://www.taxjustice.net/2017/03/22/estimating-tax-avoidance-questions/>). Erişim tarihi: 24 Nisan 2020.

⁴⁸ Tax Justice Network. "*OECD Reform Weak on Corporate Tax Havens, Harsh on Poorer Countries*". 2019. (<https://www.taxjustice.net/2019/10/07/oecd-reform-weak-on-corporate-tax-havens-harsh-on-poorer-count-ries/>). Erişim tarihi: 24 Nisan 2020.

olması nedeniyle, bu hüküm şu an itibariyle uygulanmamaktadır.

Vergi cenneti olarak OECD tarafından açıklanan ülkeler, şu an için vergi mevzuatımızda yayınlanmamış olması nedeniyle bu hüküm henüz uygulamada değildir.

Bu çerçevede yapılacak vergi kesintisi zararlı vergi rekabetine yol açtığı kabul edilen ülkelerde yerleşik olan veya faaliyette bulunan(-tam mükellef kurumların yurt dışındaki işyerleri dahil) yapılan her türlü ödemeler üzerinden, bu ödemelerin verginin konusuna girip girmediğine veya ödeme yapılan kurumun mükellef olup olmadığına bakılmaksızın yapılacaktır. Bu düzenlemede, tam mükellef kurumların Cumhurbaşkanınca yayımlanacak listede yer alan ülkelerde bulunan işyerlerine yapılan ödemeler de vergi kesintisi kapsamına dâhil edilmiştir. Buna göre, kazancın elde edildiği ülke vergi sisteminin, Türk vergi sisteminin yarattığı vergileme kapasitesi ile aynı düzeyde bir vergilendirme imkânı sağlayıp sağlamadığı ve bilgi değişimi hususunun göz önünde bulundurulması suretiyle ilan edilen ülkelerde yerleşik olan veya faaliyette bulunan kurumlara(tam mükellef kurumların bu nitelikteki ülkelerde bulunan iş yerleri dâhil) nakden veya hesaben yapılan veya tahakkuk ettirilen her türlü ödemeler üzerinden, bu ödemelerin verginin konusuna girip girmediğine veya ödeme yapılan kurumun mükellef olup olmadığına bakılmaksızın %30 oranında vergi kesintisi yapılacaktır.⁴⁹

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 7. maddesinin 1. fıkrasında belirtilen şartların meydana gelmesi halinde, yurt dışında iştirak edilmiş bulunan kurum kontrol edilen yabancı kurum olarak değerlendirilir. Bu kurumdan elde edilen iştirak kazançları, tam mükellefin Türkiye'deki kurum

kazancına dâhil edilerek vergilendirilmektedir.

Kontrol edilen yabancı kurum kazancı müessesesinin düzenlenmiş olmasının sebebi; yurt dışında iştirak edilen kurum üzerinden vergi kayıp ve kaçaklarının önlenmesidir. Bunun nedeni bazı ülkeler, diğer ülkeler aleyhine fon ve yatırımları çekmek için zararlı vergi rekabetine yol açabilecek uygulamalarda bulunmaktadır. Bu durumda, ticari ve sınai nitelikte olmayan, yatırımlarını yurt dışındaki düşük vergi oranlı ülkelere yönlendiren mükellefler ile Türkiye'de yatırım yapan mükellefler arasında vergi yükü eşitsizliği ortaya çıkmaktadır. İşte bu gibi sorunların önlenmesinde kontrol edilen yabancı kurum kazancı müessesesi uygulama kazanmıştır.⁵⁰

Vergi cenneti ülkelerinde bilgi paylaşımı ve şeffaflığın olmaması nedeniyle yalnızca Türkiye'deki kurumların bilgilerinin denetlenmesi ile gerçek bir vergi matrahı tespiti yapılması mümkün değildir. Ayrıca 7186 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun hükümlerine göre Türkiye'ye getirilen fonlardan oldukça düşük oranda(%1) vergi alınmaktadır.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 13. maddesinde "Transfer Fiyatlandırma Yoluyla Kazanç Dağıtımı" esasları belirlenmiştir. Bu esaslara göre kurumlar vergisi mükelleflerinin, "ilişkili kişilerle, emsallere uygunluk ilkesine aykırı olarak tespit ettikleri bedel veya fiyat üzerinden, mal veya hizmet alım ya da satımında bulunmaları" durumunda kazanç tamamen veya kısmen transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü olarak dağıtılmış sayılmaktadır. Bu hüküm de vergi cenneti veya off-shore'lara yapılabilecek olan mal veya hizmet alım ya da satımı karşılığında bu yerlere yapılacak ödemelerde uygulanan bedel veya fi-

⁴⁹ Filiz EKİNCİ. "5520 Sayılı Yeni Kurumlar Vergisi Kanununda Vergi Güvenlik Müesseselerine İlişkin Yeni Düzenlemeler". Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Sayı 17. Nisan 2007. s. 295.

⁵⁰ Zeynep DEMİRCİ. "Uluslararası Vergi Anlaşmaları Kapsamında Kurumlar Vergisi Sorunsalının Değerlendirilmesi". Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2018. sayı 32. s.383.

yatın, emsallere uygun olup olmadığında önem kazanmış olacak ve emsallere uygunluk ilkesinin ihlali tespit edildiğinde örtülü kazanç dağıtım hükümlerine göre vergilendirilebilecektir.⁵¹

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa göre tam mükellef gerçek kişilerin yurt dışındaki bir bankadan elde ettiği mevduat faizleri yurt dışında elde edilen gelir niteliğinde olduğundan ve Türk vergi kanunlarına göre herhangi bir vergi tevkifatına tabi tutulmadıklarından mezkur kanunun 86/1-d maddesine göre ilgili yıl için belirlenen beyan haddi dikkate alınarak yıllık gelir vergisi beyannamesi ile menkul sermaye iradı olarak beyan edilmesi gerekmektedir.

Belirlenen beyan haddi tutarını aşan ve yabancı ülkelere bulunan bankalardan elde edilmiş olan faiz gelirlerinin Türkiye’de elde edilen diğer gelirler ile birlikte beyan edilmesi gerekecektir. Yurt dışından yabancı para cinsinden elde edilmiş bulunan faiz gelirleri elde edildiği tarih itibarıyla Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası tarafından belirlenen döviz alış kuru dikkate alınarak hesaplanacaktır. Kıyı bankacılığından(off-shore) elde edilen mevduat faizleri de bu grupta değerlendirilmesi gerekmektedir.

SONUÇ

Vergi cenneti kavramı ve vergi cennetlerinin tarihleri çok eski zamanlara dayanmaktadır. Vergi kaçırmak, vergiden kaçınmak veya para aklama gibi işlemlerin yapılması için gerekli altyapıyı sağlayan vergi cennetleri, şeffaflık ve bilgi eksikliği nedeniyle şirketlere uygun zemini hazırlayarak fonların ve bu ülkelere kaçırılan paraların araştırılması ihtimalini ortadan kaldırmaktadır. Gerek küresel ekonomiye gerekse gelişmekte olan ülkelerin ekonomilerine verdiği zarar oldukça fazladır.

OECD, vergi cennetlerine yönelik son yıllarda bir takım çalışmalar yapmaktadır. OECD ülkelerinin birçoğu bu konuda yapılan çalışmaları onaylamış ve desteklemektedir. Ancak globalleşen dünyada çok uluslu şirketlerin vergi cennetlerinde tuttıkları para ve fonlarına bilgi eksikliği nedeniyle herhangi bir işlem yapılamamakta olup milyarlarca doları aşan tutarda vergi kaybı yaşanmaktadır.

Vergi cennetleri ve kıyı bankacılığı sistemi uzun yıllardır gündemde olup ülke ekonomilerine çok büyük zararlar vermektedir. Vergi kaybının önlenmesi ve vergide adaletin sağlanabilmesi için şeffaflık ilkesinin benimsenmesi ve vergi cenneti olarak değerlendirilen ülkelere benimsenilmesi şarttır. Yasal yollarla bu ülkelere kaçırılan paraların, yasa dışı işlemler için kaynak oluşturabildiği bilindiğinden gerek ekonomik gerekse güvenlik açısından yapılacak yasaklamalar ve çeşitli hukuki yaptırımlar ile önüne geçilmesi elzemdir.

KAYNAKÇA

- AKDİŞ, M. “Off-Shore ve Vergi Cenneti Ülke Gelirlerinin Vergilendirilmesi”. (<http://www.muhasibetr.com/yazarlarimiz/muhammetakdis/003/>). Erişim tarihi: 24 Nisan 2020.
- ALAN, M. “Bir Vergi Planlama Sanatı(!) Vergi Cenneti”. (<http://www.alomaliye.com/2019/10/18/vergi-cenneti/>). Erişim tarihi: 24 Nisan 2020.
- COBHAM, A. “Estimating Tax Avoidance: New Findings, New Questions”. Tax Justice Network. (<https://www.taxjustice.net/2017/03/22/estimating-tax-avoidance-questions/>). Erişim tarihi: 24 Nisan 2020

⁵¹ Muhammet AKDİŞ. “Off-Shore ve Vergi Cenneti Ülke Gelirlerinin Vergilendirilmesi”. (<http://www.muhasibetr.com/yazarlarimiz/muhammetakdis/003/>). Erişim tarihi: 24 Nisan 2020.

- DEMİRCİ, Z. “Uluslararası Vergi Anlaşmaları Kapsamında Kurumlar Vergisi Sorunlarının Değerlendirilmesi”. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2018. sayı 32. s.383.
- EĞİLMEZ, M. “Ekonomi Sözlüğü”. Kendime Yazılar. (<https://www.mahfiegilmez.com/p/ekonomi-sozlugu.html>). Erişim tarihi: 04 Mart 2020.
- EĞİLMEZ, M. “Kıyı(Off-Shore) Bankacılığı”. Kendime Yazılar. (<http://www.mahfiegilmez.com/2016/04/ky-offshore-bankacilg.html>). Erişim tarihi: 04 Mart 2020.
- EKİNCİ, F. “5520 Sayılı Yeni Kurumlar Vergisi Kanununda Vergi Güvenlik Müesseselerine İlişkin Yeni Düzenlemeler”. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Sayı 17. Nisan 2007. s. 295.
- EYÜPGİLLER, S. “Vergi Cennetleri ve Tercihli Vergi Sistemleri: Uygun Olmayan Vergi Rekabetinin 1998 OECD Vergi Komitesi Raporu Işığında Değerlendirilmesi”. Vergi Dünyası. Şubat 2000. sayı: 222. s.186-189.
- GRAVELLE, J. G. “Tax Havens: International Tax Avoidance and Evasion”. CRS Report for Congress, Congressional Research Service. 2015.
- GURTNER, Bruno. “Tax Evasion: Hidden Billions For Development”. Swiss Coalition of Development Organizations. 2004. s. 24.
- GÜÇLÜ, H. “Kıyı(Off-Shore) Bankacılığı ve İmar Bank Off-Shore Ltd.”. (http://www.hakanguclu.com/calismalar/Off_shore.pdf). Nisan 2004. s. 2-4. Erişim tarihi: 05 Mart 2020.
- HEPER, F.; HOŞYUMRUK, Ş. (2002). “Vergi Cennetleri ile İlgili Çalışmalarda Son Durum - 1”. Yaklaşım Dergisi. Ağustos 2002. Sayı:116. s. 38.
- Internaxx Offshore. “Jersey: Country and Foreign Investment”, <https://www.lowtax.net/information/jersey/jersey-investments-by-foreigners.html>, Erişim tarihi: 24.04.2020
- Katılım Dünyası. “Off-Shore Hesaplar Türkiye’ye Pahaliya Patlıyor”. (<https://katilimdunyasi.com/2016/04/20/off-shore-hesaplar-turkiye-pahaliya-patliyor/>). Erişim tarihi: 04 Mart 2020.
- KPMG, “EU Blacklist Update”. (<https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2020/02/etf-424-eu-blacklist-update.html>). Erişim tarihi: 03 Temmuz 2020.
- MUSINGS, T. “Whitelist, Greylist, Blacklist and Nolist”. Nisan 2009.
- NEATE, R. “Trump and Clinton share Delaware tax ‘loophole’ address with 285,000 firms”. The Guardian. Erişim tarihi: 24 Nisan 2020.
- NYEKANO, S. “History Of Offshore Banking. Does It Really Have A Future?”. (<http://www.worldoffshorebanks.com/history-of-offshore-banking-does-it-really-have-a-future.php>). Erişim tarihi: 28 Şubat 2020.
- OECD, “A Progress Report on OECD Work on Tax Havens”. (<https://www.oecd.org/ctp/exchange-of-tax-information/aprogressreportonoecdworkontaxhavens.htm>). Erişim tarihi: 19 Nisan 2020.
- OECD. “Countering OffShore Tax Evasion”. (<https://www.oecd.org/ctp/exchange-of-tax-information/42469606.pdf>). Eylül 2009. Erişim tarihi: 05 Mart 2020.
- OECD. (<https://www.oecd.org/countries/monaco/jurisdictions-committed-to-improving-transparency-and-establishing-effective-exchange-of-information-in-tax-matters.htm>). Erişim tarihi: 03 Temmuz 2020.
- ÖZTÜRK, S. ve ÜLGER, Ö. “Vergi Cennetlerinin Küresel Finansal Kriz Üzerine Ekonomik Etkileri: Vergi Kaçırma, Vergiden Kaçınma ve Kara Para Aklamadaki Rolü”. Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. Ocak 2016. s. 238

- PALAN, R. “*History of Tax Havens*”. (<http://www.historyandpolicy.org/policy-papers/papers/history-of-tax-havens>). Ekim 2009. Erişim tarihi: 28 Şubat 2020.
- Tax Justice Network “*OECD Reform Weak on Corporate Tax Havens, Harsh on Poorer Countries*”. 2019. (<https://www.taxjustice.net/2019/10/07/oecd-reform-weak-on-corporate-tax-havens-harsh-on-poorer-countries/>). Erişim tarihi: 24 Nisan 2020.
- TUTAR, B. (2020). “*Offshore Nedir? Offshore Banka Hesabı Açma*”. (<https://www.yatirimkredi.com/offshore-banka-hesabi-acma-nedir.html>). Erişim tarihi: 07 Temmuz 2020.
- ÜNALAN, N. “*Kıyı(Off-Shore) Bankacılığı Nedir? Görevleri Nelerdir?*”. (<https://paratic.com/kiyi-bankaciligi-nedir-gorevleri-nelerdir/>). Erişim tarihi: 05 Mart 2020.
- YILMAZ, Murat. “*Vergi Cennetleri ve Ülke Uygulamaları*”. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Aralık 2018. Cilt:16. Sayı:4. s.197-222.
- WAYNEJUNE, L. “*How Delaware Thrives as a Corporate Tax Haven*”. (<https://www.nytimes.com/2012/07/01/business/how-delaware-thrives-as-a-corporate-tax-haven.html>). The New York Times. Haziran 2012. Erişim tarihi: 23 Nisan 2020.
- Wikipedia. “*Corporation Trust Center(CT Corporation)*”. ([https://en.wikipedia.org/wiki/Corporation_Trust_Center_\(CT_Corporation\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Corporation_Trust_Center_(CT_Corporation))). Erişim tarihi: 24 Nisan 2020.
- Wikipedia. “*Ugland House*”. (https://en.wikipedia.org/wiki/Ugland_House). Erişim tarihi: 23 Nisan 2020.